

Милица Јотов
Филолошки факултет
Универзитета у Београду
jotov@t-com.me

[https://doi.org/10.18485/ai_san_o_gradu.2019.ch13908\(520\)](https://doi.org/10.18485/ai_san_o_gradu.2019.ch13908(520))

САН О ГРАДУ – КЈОТО

Кјото, један од географски, политички и религијски најмоћнијих градова на Путу свиле, западна престоница, раскошна културна ризница Јапана, вековима чува обичаје, традицију и споменике од заборавља. Аутентична архитектура је неисцрпна инспирација и загонетка савременим градитељима. Због својих 37 високообразовних институција, Кјото је један од најзначајнијих академских центара у Јапану. Царски град познат је и по својим традиционалним фестивалима који се одржавају већ преко 1000 година и велика су туристичка атракција. Традиционални јапански занати су такође значајан део индустрије Кјота. Чајна церемонија, уметност гејши и маико (њихових ученица), икебана, плес, игра, поезија, калиграфија и церемонија мириса, но и кабуки драма, уметност израде вагашија, друштвене традиционалне игре се вековима преносе са колена на колена, да се сан о древном граду никад не прекине.

Кључне речи: престоница, цар, зен, чајна церемонија, калиграфија, икебана, култура, традиција.

У почетку бијаше сан и сан бијаше у цара и сан бијаше царски..., сан о новом граду који ће будућим поколењима бити споменик културе, традиције и древних обичаја јапанског народа. Стара престоница Кјото дичи се историјом дугом 1200 година која почиње

оснивањем града *Heiankyō*, седиштем јапанског царског двора од 794. године.

Аутентична пејзажна разноврсност, „Санши-суимеи“, „Пурпурне планине и бистре воде“, представља фузију богатог природног окружења града опасаног планинама са три стране, испресецаног рекама Камо и Кацура, историјских знаменитости од којих су многе под заштитом Светске културне баштине, културе главног града и језика, обичаја и музике његових житеља. Достојанство и елеганција Кјота, рафинирано естетско чуло његових становника, пејзажи створени сезонском променом и пролазношћу лепоте, као и лепотом пролазности, дали су дубину његовом колоритном пејзажу. Пејзаж Кјота се може апсорбовати свим олфакторним чулима. Кјото се не доживљава само очима које се хране лепотом већ и тананим осећањима пробуђеним уз хармоничне звуке ветра, игру светлости, мирисе који су упили сећања минулих векова. Он се перципира заједно с његовом историјом, сензибилношћу и менталитетом људи. Пејзаж Кјота није само изглед овог прелепог града који мења своје богато рухо са сваким новим годишњим добом, он је уједно понос али и обавеза сваког становника да будућим генерацијама пренесе тајне његове богате културне ризнице и да заштити традицију од губитка сећања. Деца Кјота данас живе сан свог давнашњег владара који је по конфучијанском учењу о моралу владара „да владар буде мудрац и да мудрац буде владар“ достигао висине са којих никада не може пасти у заборав.

1. Географија

Кјото (јап. 京都市) је град у Јапану у јужном делу префектуре Кјото. Са површином од 827,90 км², простире се 29,18 км од истока према западу и 49,49 км од севера према југу. Његова популација је отприлике 1,47 милиона, што га чини једним од највећих градова у области Кансаи поред Осаке и Кобеа. Кјото је око 40 км удаљен од Осаке, 100 км од Нагоје и 370 км од Токија.

Планина Хиџи и Хиџашијама, планински венац на истоку земље, граду стварају изузетан пејзаж.

Планина Атаго и планински масив Китаиама доминирају севером. Планински врхови на западу који се протежу са обе стране реке Хозу чине две прелепе долине познате као Арашијама и Сага. Кјото басен је отворен на југу према равници Осака. Река Камо која тече на истоку и река Кацура на западу града извиру из горе наведених планина. Многа сликовита места раштркана су око Кјота, који је познат као град Санши-суимеи или Пурпурне планине и бистре воде. Градска област Кјота састоји се од Кјото басена који је окружен планинама са три стране.

2. Кратак историјски преглед. Архитектура и клима

Кјото (јап. 京都市) је успео да сачува сећања на дане славне културне историје, да одржи древне ритуале и обичаје преношене с колена на колена вековима уназад и да своје архитектонски аутентичне улице не престано пуни новим посетиоцима који су жељни да осете дух старих времена.

Према попису становништва из 2015. године, град има око 1.475 милиона становника. Раније је био царска престоница Јапана, а данас је главни град Кјото префектуре. Током 8. века, када је моћно будистичко свештенство почело да се меша у царске послове, цар је одлучио да премести престоницу у област која је далеко од будистичког утицаја. Нови град, *Heiankyō* („престоница мира и тишине“) је постао седиште јапанског царског двора 794. Касније је град преименован у Кјото („главни град“). Кјото је био престоница Јапана док власт није премештена у Едо, 1868, у време Мејђи рестаурације. Након што је Едо променио име у Токио, што значи „Источна престоница“, Кјото је у кратком периоду био познат као Саикјо – 西京 *Saikyō*, што значи „Западна престоница“.

Мада су САД разматрале да баце атомску бомбу на Кјото, пред крај Другог светског рата, на крају је одлучено да се овај град уклони са листе мета.

Кјото је имао многа имена, као што су Кјо, Мијако, Кјо но Мијако, Кеиши, Саикјо.

Цар Канму је успоставио престоницу у Кјоту 794. године, обележивши почетак Хеиан периода. Главни град је планиран по моделу кинеског главног града Танг династије, и остао је главни политички центар до 1185. године када је клан Минамото победио Таира клан и када је успостављен Камакура шогунат.

Царска палата у Кјоту је бивша палата владара Јапана. Давне 1877. године донета је одлука да палата по сваку цену мора бити очувана. Данас је отворена за јавност и Царска туристичка агенција одржава јавне туристичке излете палате неколико пута на дан. Палата је изгубила мноштво својих функција за време Меиђи рестаурације када су државни послови премештени у Токио 1869. године. Међутим, цареви Таишо и Шова су

ипак одржали своја крунисања у палати у Кјоту. Главне зграде палате су: шишин-ден – сала за државне церемоније, сеирјо-ден – предео где цар пребива, ко-гошо – судница, огакумонђо – царска библиотека или читаоница и многе друге области где су живели царева породица, аристократе високог положаја и владини запосленици. Као и већина најстаријих грађевина, палата је уништена више пута пожарима и исто толико пута рестаурирана током историје. Данашња палата је обновљена 1855. године у покушају опонашања архитектуре Хеиан периода.

Такамикура је царски трон. Садашњи је урађен по оригиналном дизајну, изграђен је 1913. године. Оригинални трон је столица лакирана у црно, смештена испод осмоугаоне куполе која стоји на три нивоа сликана црним лаком са тамноцрвеном оградом. На обе стране престола су две мале табеле, где су смештани царски предмети као што су царски мач и велики печат. Око куполе се налази осам малих феникса, драгуљи и огледала. Број осам, иначе, у јапанској култури представља симбол среће и просперитета.

Капије – приликом државне церемоније, великодостојници су улазили кроз кенреимон, капију коју су подупирала четири велика неофарбана дрвена стуба. Ова капија је коришћена и када је цар дочекивао иностране представнике и дипломате. Пролазећи кроз кенреимон, појављује се унутрашња капија ђокеимон, која је била фарбана у тамно црвену боју. Ова капија води до шишидена, сале за државне церемоније. Гекамон је мања капија на западној страни палате. Још једна капија на спољњој страни је кеншунмон, која има сличан архитектонски стил као и кенреимон.

Клима у Кјоту је суптропска, са приметним сезонским варијацијама у температури и падавинама. Лета су топла и влажна, а зиме хладне са повременим снежним падави-

нама. Кишна сезона у Кјоту почиње средином јуна и траје до краја јула. Кјото, заједно са већином обале Пацифика, склон је тајфунима током септембра и октобра.

Кјото има 2000 верских места, 1600 будистичких храмова, 400 шинтоистичких светилишта, као и палата, вртова и нетакнуте архитектуре, и то га чини једним од најбоље очуваних градова у Јапану. Међу најпознатијим храмовима су Кијомизу-дера – величанствени древни храм, Кинкаку-ђи – Златни павиљон, Гинкаку-ђи – Сребрни павиљон и Рјоан-ђи – познат по својој зен башти.

Телевизијска и филмска индустрија у Јапану има свој центар у Кјоту. Многи ђидаигеки – историјски филмови и акциони филмови пуни самураја, снимљени су у Тоеи Узумаса Еигамура филмском студију. Међу сетовима су реплике старог моста на улазу у Едо, традиционална судница, полицијска кутија Мејђи периода и многе друге реплике које су коришћене за снимање историјских филмова и драма.

Кјото је један од академских центара у Јапану, са својих 37 високообразовних институција. Кјото Универзитет се сматра једним од најбољих националних универзитета широм земље. Рангиран је као други у Јапану после Универзитета у Токију, а заузима 25. место у свету. Кјото институт за технологију је такође један од најпознатијих универзитета у Јапану и сматра се једним од најбољих универзитета за архитектуру и дизајн у земљи. Кјото има јединствену мрежу високог образовања под називом конзорцијум универзитета у Кјоту, који се састоји из три национална, пет јавних и 41 приватног универзитета.

Кјото је град-споменик који поносно чува историјске и културне тековине, али истовремено широм отвара врата сваком добронамерном посетиоцу.

3. Транспорт

Транспорт у Кјоту се састоји из општинског метроа која има 2 главне линије, Карасума и Тозаи. Линија Карасума је зелене боје и њеним станица су дати бројеви које прати слово К. Простире се од севера до југа. Линија Тозаи је обојена тамноцрвеном бојом и њеним станицама су дати бројеви које прати слово Т. Линија иде од југоисточног дела града, па затим са истока на запад. Иако Кјото нема свој аеродром, путници могу добити превоз до града међународним Кансаи аеродромом и Осака у Осака перфектури. Харука експрес којим управља ЈР – Јапанска железница, превози путнике од аеродрома Кансаи до Кјото станице за 73 минута. Мрежа општинских аутобуса у Кјоту је велика, а такође има и приватних превозника. Многи туристи путују јавним аутобусима или туристичким. Аутобуси имају најаве на енглеском језику и електронске табле са станицама писане латиницом. Већина градских аутобуса има фиксну тарифу.

Токаидо Шинкансеном управља Јапанска железница, која контролише саобраћај велике брзине и повезује железницом Кјото са Нагојом, Јокохамом и Токијом на истоку, са Осаком на западу и Кобеом, Хирошимом, Китакујушумом и Фукуоком. Путовање из Токија до Кјота траје око 2 сата и 22 минута.

Канал језера Бива је пловни пут у Јапану изграђен за време Мејђи периода за превоз воде, робе и путника од језера Бива до оближњег града Кјота. Канал је обезбеђивао јапански први јавни хидроелектрични генератор које је коришћен од 1895. године да би се обезбедила струја за возове у Кјоту. Године 1996. канал је проглашен историјском локацијом. Од 2008. године се не користи у сврхе произвођења струје колико се кори-

сти у сврхе наводњавања и за случаје против пожара. Напредном изградњом железнице и путева, улога канала као превозног средства за људе је укинута 1940. године.

Поред савремених транспортних средстава, још увек се користе и традиционална, попут Ђин рикше, двоколица које гурају носачи одевени у радни кимоно, аутентичну средњовековну ношњу феудалних радника.

4. Занимљиви подаци

Око 20% јапанског националног блага и 14% културне баштине се налази у Кјоту. Унескове светске баштине историјских споменика древног Кјота се налазе на 17 локација у граду и област је обележена као заштићена 1994. године.

Кјото је познат и по својим традиционалним фестивалима који се одржавају већ преко 1000 година и велика су туристичка атракција. Први је Аои мацури 15. маја. Два месеца касније је Гион Мацури, познат као један од 3 велика фестивала у Јапану. Кјото обележава Бон фестивал са Гозан не Окуриби, осветљеним пожаром на планинама који теба да воде духове кући 16. августа. Двадесет другог октобра је Ђидаи мацури, фестивал века, који слави славну прошлост Кјота.

У фудбалу, Кјото представља Кјото Санга ФЦ који је победио на царском купу 2002. године. Аматерски клубови као што су ФК Кјото Бамб и Кјото Шико клуб, могу се такмичити у регионалној Кансаи фудбалској лиги. Године 2010. формиран је професионални женски бејзбол тим, Кјото Асто Дримс. Многи средњошколци који играју бејзбој у школи сањају о одласку на Кошиен

стадион где се одржавају годишњи турнири. Кјото хиподром у Фушими-ку је један од десет хиподрома који-ма управља Јапанска тркачка организација.

Кјото је попут живе сцене са небројеним догађајима и учесницима.

5. Традиција и култура

Кјото није само град у коме се налазе културна добра и акумулирана информацијска знања. Такође је благословен изузетним природним окружењем званим „Санши-суимеи“ или „Пурпурне планине и бистра вода“ још од давних дана. Такво окружење је изнедрило људе са уметничким сензибилитетом. Такође је помогло у развоју књижевности, сценских уметности, чајној церемонији и цветном аранжману, калиграфији, церемонији мириса, плесу и музици гејши, ханамију... Традиција и култура могу се посматрати у различитим годишњим догађајима као сто су Гион Фестивал, један од три највећа јапанска фестивала, Аои фестивал, Јаиди Фестивал и Даимоњи Бонфире на Пет планина.

Кјото је такође познат као „град универзитета и високог образовања“ у којем се налазе бројне културне и образовне установе као што су музеји, међународна конференцијска сала и други образовни и истраживачки институти.

Овај град плени елеганцијом, софистицираношћу, раскоши, а у исто време, за западног посматрача помало парадоксално, скромношћу, једноставношћу и патином. Лепо није увек једноставно, али је једноставно увек лепо – још један од аксиома зен филозофије којим се може описати Кјото.

Закључак

Кјото вековима привлачи и интригира историчаре, антропологе, социологе, културологе који покушавају да дају одговор на питање – зашто је овај град успео и опстао. Кључ вероватно лежи у споју традиционалног и модерног, материјалног и духовног, божанског и људског. Град гејши, уметница које продају уметност а не тело (芸を売る身を売らない), колевка чајне церемоније, калиграфије, церемоније мириса, икебане, ханамија (посматрање трешњиног цвета у пролеће и јаворовог листа у јесен) припада Плутајућем свету (укијо, 浮世) у коме се човек поклања непоновљивом тренутку и пролазности лепоте. У западној културној матрици исти феномен пролазности се препознаје у Хераклитовој тврдњи да се човек никада не може два пута окупати у истој реци. Један од постулата зен филозофије Ићи го ићи е (一期一会) јесте културолошки пандан *Panta rei* концепту. Кјото кроз ритуале и традицију непрестано враћа и води кроз векове не само своје житеље него и све оне који се случајно или намерно затекну у њему. Он руши просторне и временске границе и отвара нову спиритуалну димензију у којој духовно надилази материјално, сан побеђује јаву, а самурајски кодекс части становника овог древног града обавезује сваког појединца да и најмањи део аутентичне јапанске културе сачува и пренесе будућим генерацијама.

Извори и литература

- Бенедикт, Рут. *Хризантема и мач*. 1946.
Марковић, Љиљана и др. *Јапан у праскозорје модернизације*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2016.
Окакура, Какузо. *Књига о чају*. Београд: Кокоро, 2008.

Разић, Дејан. *Зен*. Београд : Тенеси, 2014.

Sadler A. L. *Cha-No-Yu: the Japanese Tea Ceremony*. New York: Tuttle Pub, 2011.

Фуђимото, Таизо. *Геише*. Београд: Кокоро, 2012.

<https://www.vogue.com/article/geisha-culture-kyoto-japan-how-to-see-geiko-maiko>, приступљено 10.12.2018.

<https://www.foxnews.com/travel/the-truth-about-modern-day-geishas>, приступљено 12.12.2018.

<https://web.archive.org/web/20101125215953/http://www.liber.org.rs/арhива/liber01/soljica.html> приступљено 4.12.2018.

<http://www.japanese-tea-ceremony.net/> приступљено 4.12.2018.

<https://www.hibiki-an.com/contents.php/cnID/73> приступљено 5.12.2018.

Milica Jotov

DREAM ABOUT THE CITY – KYOTO

Kyoto, one of geographical, political and religious the most powerful cities on the Silk Road, the western capital, the lavish cultural treasury of Japan, for centuries customs, traditions and monuments of oblivion. Authentic architecture is an inexhaustible inspiration and puzzle to modern builders. Due to its 37 higher education institutions, Kyoto is one of the most significant academic centers in Japan. The imperial city is also known by its traditional festivals that have been held for over 1000 years and are a major tourist destination attraction. Traditional Japanese crafts are also a significant part of the Kyoto industry. Tea ceremony, geisha and maiko (their students) art, ikebana, dance, play, poetry, calligraphy and fragrance ceremony, but also kabuki drama, art making of wagashi, social traditional games have been passed down from generation to generation for centuries knee, that the dream of the ancient city should never be interrupted.

Key words: capital, emperor, zen, tea ceremony, calligraphy, ikebana, culture, tradition.